

Het reglement op woonwagens en woonschepen

Voor het uitvoeren van de Wet op Woonwagens en Woonschepen, die in 1918 door de Tweede Kamer werd aangenomen, was verdere regelgeving in de vorm van reglementen noodzakelijk. Reglementen bevatten kaders voor het juist toepassen van de wetgeving. Als bijvoorbeeld in de Wet op de Woonwagens en Woonschepen staat: *woonschepen dienen aan bepaalde eisen te voldoen*, dan worden deze eisen in de regelgeving nader uitgewerkt. Daarom werd op 28 juli 1919 het 'Reglement op Woonwagens en Woonschepen' van kracht.

In dit reglement werden min of meer dezelfde eisen gesteld aan de woonwagens en woonschepen. Er werden bijvoorbeeld dezelfde maten en voorwaarden vastgesteld voor de constructie, inrichting en leefbaarheid van zowel de wagens als de schepen. Deze moesten bijvoorbeeld allebei voldoen aan de volgende **afmetingen**: *"lengte, breedte en hoogte moeten onderscheidelijk ten minste bedragen 4,5 meter, 2,1 meter en 2,1 meter (binnenwerksche maten)"*.

Voor de **woonruimte** golden de volgende voorschriften: *"de woonruimte moet zijn verdeeld in tenminste één dag en nachtverblijf; dag en nachtverblijf moeten van elkander zijn gescheiden door een schot waarin een openslaande of schuivende deur; een slaapverblijf moet tenminste 2,1 meter meten in de lengte en 1,8 meter in de breedte (binnenwerksche maten); een slaapverblijf moet voorzien zijn van een voldoende aantal, vaste of andere, slaapgelegenheden voor de personen die daarin overnachten"*. En voor de **woonomstandigheden**: *"de ter bewoning ingerichte vertrekken moeten in goeden bewoonbaren staat zijn; zoo moeten zij waterdicht zijn en voldoende van buitenlucht kunnen worden afgesloten, voorzien zijn van een of meer, geheel of ten deele beweegbare ramen die voldoende licht doorlaten, en gelegenheid bieden tot behoorlijke verwarming en verlichting zonder brandgevaar"*.

Voor de **constructie van woonschepen** waren bovendien nog extra voorwaarden vastgesteld: *"Het woonschip moet in goed onderhoud, bruikbaren valide staat zijn. De wanden en zolder van de woonruimte moeten zijn samengesteld uit smalle geploegde houten delen van tenminste 18 mm dik, tegen elkaar sluitend en glad geschaafd, een en ander bevestigd tegen stijlen en spanten, stevig en waterdicht op den romp van het schip aangebracht; de vloer moet zijn samengesteld uit eveneens geploegde delen (minstens 25 mm dik); gelijkwaardige constructies zijn toegelaten. Het vaartuig moet behoorlijk vast op het water liggen, waterdicht en van de wal gemakkelijk toegankelijk zijn"*.

Het reglement gaf ook voorschriften voor het **gebruik** van een wagen of schip. Daarin werd onder meer bepaald hoeveel mensen er, krachtens de vergunning, maximaal aan boord mogen wonen: *"Het aantal personen, dat ten hoogste in den woonwagen of het woonschip mag wonen of nachtverblijf hebben, mag als regel niet groter zijn dan de gezamenlijke inhoud van de ter bewoning ingerichte vertrekken in kubieke meters, gedeeld door 4 terwijl dan bij de uitkomst deze deeling breukdelen naar boven worden afgerond"*. Deze definitie betekende dat bij er de minimale in de reglementen, aangegeven grootte van 4,5 meter bij 2,1 meter bij 2,1 meter, maximaal 5 mensen aan boord mochten wonen. Immers: $4,5 \times 2,1 \times 2,1 : 4 = 4,961$, dus afgerond naar boven, 5 personen.

Verder werden voorwaarden gesteld aan de leefomstandigheden voor de bewoners en het welzijn van eventuele kinderen. Met betrekking tot de **hygiëne**: *"Bij het gebruik van den woonwagen of het woonschip moeten zindelijkheid en reinheid worden betracht; zij moeten worden vrijgehouden van ongedierte; het geheel moet steeds in een behoorlijken staat van onderhoud verkeren"* en voor de **kinderen**: *"Minderjarigen en onder curateele gestelde meerderjarigen, die in den woonwagen of het woonschip mogen wonen of nachtverblijf hebben, moeten behoorlijk worden gehuisvest en behandeld"*. Naast het bovengenoemde waren er ook regels opgenomen voor het geval er een besmettelijke ziekte aan boord heerste en de openbare veiligheid aan de orde was. Verder werd bepaald dat er geen mensen buiten de woonruimte te slapen mochten worden gelegd en dat de trekdieren goed moesten worden behandeld.

Het hele reglement bevatte in totaal 32 artikelen, waarin alles omtrent wagens en schepen werd geregeld. De aanvraagprocedures, de vereisten voor het verkrijgen van een vergunning, in welke gevallen een vergunning geweigerd kon worden, de schouw van de wagen of het schip, de verplichtingen van de eigenaar, de verplichtingen van het stadsbestuur, enzovoort, enzovoort, alles was geregeld.

In de praktijk betekende dat, dat er bij een aanvraag van een woonvergunning voor een bepaalde gemeente een papierstroom op gang kwam, te beginnen met het verzoek van diegene die de vergunning wenste te verkrijgen en daarna met de daaruit volgende reeks formulieren, uittreksels en verzoeken, zoals:

- Een aanvraagformulier voor toestemming van de plaats van stalling van de woonwagen of de afmeerplaats van het woonschip.
- Een uittreksel van het geboorteregister in de plaats van aangifte.
- Een uittreksel van het huwelijksregister in de plaats van aangifte.
- Een uittreksel van het strafregister bij de arrondissementsrechtbank.
- Formulieren voor de schouw van het vaarttuig.
- Formulieren van de aanvrager over het aantal bewoners van het vaarttuig.
- Een verzoek tot informatie uit de gemeente van herkomst van het schip.

Wanneer alle gegevens bekend waren en alle formulieren waren ingevuld, moest de wagen of het schip ingevolge het reglement geschouwd worden. Als het werd afgekeurd, werd de aanvraag weliswaar afgewezen, maar kreeg de aanvrager een bepaalde termijn om de wagen of het schip in een goede toestand te brengen voor een tweede schouw. Werd het daarna goedgekeurd, dan werd vervolgens een aanvraag voor het verlenen van een vergunning tot het bewonen van de betreffende woonwagen of het woonschip opgestuurd naar de Commissaris van de Koningin van de provincie waarin de betreffende aanvraag werd gedaan. Was de wagen of het schip overigens nooit eerder geregistreerd, dan kreeg het een nummer van de plaats waarin de eerste aanvraag werd gedaan. Dit nummer moest aan de buitenkant van het schip worden bevestigd.

De Commisaris van de Koningin kon, indien gewenst, een aanvullend onderzoek laten verrichten alvorens tot het verlenen van de vergunning over te gaan. De aanvrager kon dan worden opgeroepen om aanvullende verklaringen te geven, indien er redenen aanwezig werden geacht om de vergunning niet te verlenen. Meestal gebeurde dit echter niet en werd vergunning verleend. Deze had een geldigheidsduur van drie jaar en moest dan opnieuw worden aangevraagd. Wijzigingen van de in de vergunning genoemde bewoners, zoals geboorte of sterfte, moesten direct worden doorgegeven aan het gemeentebestuur, waarna de vergunning werd aangepast.

Men kon de vergunning echter ook weer kwijtraken. Als de woonwagen of het woonschip niet werden onderhouden conform de eisen van het reglement en in slechte staat verviel, konden burgemeester en wethouders de commissaris verzoeken de vergunning in te trekken. Ook als men onvoldoende middelen van bestaan had om in het levensonderhoud te voorzien of met justitie in aanraking kwam voor bepaalde strafrechtelijke feiten kon de vergunning worden ingetrokken. In artikel 12 lid 1, 4 en 5 van de Wet op Woonwagens en Woonschepen, waarvan het Reglement bijhoorde, stond vermeld bij welke strafbare feiten intrekking van de woonvergunning in het geding was, bijvoorbeeld:

- *'Hij die op of aan de openbare weg of op enige voor het publiek toegankelijke plaats tegen personen of goederen enige baldadigheid pleegt waardoor gevaar of nadeel kan worden teweeggebracht ..... (Artikel 424 van het Wetboek van Strafrecht)*
- *'Hij die, terwijl hij in staat van dronkenschap verkeert, hetzij in het openbaar het verkeer belemmert of de orde verstoort, hetzij eens anders veiligheid bedreigt, hetzij enige handeling verricht waarbij, tot voorkoming van gevaar voor leven of gezondheid van derden, bijzondere omzichtigheid of voorzorgen worden vereist ..... (Artikel 426 van het Wetboek van Strafrecht)*
- *'..... hij die rumoer of burengerucht verwekt waardoor de nachtrust kan worden verstoord.'* (Artikel 431 van het Wetboek van Strafrecht)
- *'.....1: als schuldig aan bedelarij, hij die in het openbaar bedelt.2: als schuldig aan landloperij, hij die zonder middelen van bestaan rondzwerft. 3: hij die als souteneur uit de ontucht van een vrouw voordeel trekt.'* (Artikel 432 van het Wetboek van Strafrecht)
- *'Bedelarij of landloperij, gepleegd door drie of meer personen boven de leeftijd van zestien jaren, ... (Artikel 433 van het Wetboek van Strafrecht)*
- *'Hij die zich in kennelijke staat van dronkenschap op de openbare weg bevindt, ... (Artikel 453 van het Wetboek van Strafrecht)*

Het Reglement op Woonwagens en Woonschepen is bij Besluit van de Tweede Kamer op 21 juni 1991 ingetrokken. In de toelichting op het intrekkingbesluit is de reden voor de intrekking van het reglement als volgt verwoord: *"De in de Wet neergelegde criteria waaraan de aanvraag om vergunning wordt getoetst, betreffen onder meer het hebben van voldoende middelen van bestaan en*

het strafverleden van de bewoners, alsmede eisen ten aanzien van inrichting en gebruik van het woonschip, neergelegd in een algemene maatregel van bestuur. De eisen uit die maatregel zijn momenteel verouderd. Voor de veiligheid en de bewoonbaarheid van het schip hebben zij geen enkele betekenis. Het ware denkbaar geweest dat deze oude eisen door nieuwe zouden zijn vervangen, maar daarvan is uit dereguleringsoogpunt afgezien. Voor bewoners van woonschepen is de verscheidenheid in de uitvoering van de schepen veelal één van de aantrekkelijke aspecten van de woonvorm. Juist die verscheidenheid bemoeilijkt het stellen van eisen die vergelijkbaar zijn met de eisen die vanuit het oogpunt van volkshuisvesting aan woningen worden gesteld. Deze omstandigheid en het gegeven dat woonschepen woonruimte bieden aan een relatief kleine groep van eigenaren/bewoners, maken het niet wenselijk om nieuwe regels voor de inrichting en het gebruik van woonschepen te stellen. Andere regels daarvoor worden door de overheid dan ook niet gesteld, ook niet in andere kaders. Wel kunnen op gemeentelijk niveau regels worden gesteld met betrekking tot ligplaatsen (zie artikel 31 van de Wet)”. De wetgever heeft dus de eisen uit het Reglement op Woonwagens en Woonschepen afgeschaft en uitdrukkelijk bepaald dat daarvoor in de plaats geen nieuwe regels (mogen) worden gesteld. Regels met betrekking tot de ligplaats zijn wel toegestaan, regels omtrent inrichting en gebruik van het woonschip zelf niet.
